

بصیرت در زندگی

بیچ حاجت الله سروری

سروشناسه: سروری، حجت‌الله

عنوان و نام پدیدآور: بصیرت در زندگی؛ حجت‌الله سروری.

مشخصات نشر: قم: جوانان موفق، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۲۴۰ ص.

شابک: ۹۷۸۶۰۰۵۹۰۳۷۳۷

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتاب‌نامه: ص. ۲۳۵.

عنوان دیگر: نگاهی علمی کاربردی به عوامل و موانع بصیرت.

موضوع: بصیرت - جنبه‌های احادیثی

موضوع: بصیرت - جنبه‌های قرآنی

موضوع: بصیرت - جنبه‌های اخلاقی، تربیتی

شناسه افزوده: فرش‌زاده، وحید، ویراستار

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۳ س ۶۴ پ ۶۴/۲ BP۲۸۶

رده‌بندی دیوینی: ۸۳/۲۹۷

شماره کتابشناسی ملی: ۳۵۹۳۹۶۱

بصیرت در زندگی

مؤلف: حجت‌الله سروری

ناشر: جوانان موفق

طراحی جلد: حجت‌الله سروری

صفحه‌آرایی: مؤسسه فرهنگی نقش قلم

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۳

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۶۰۰۰ تومان

مرکز پخش:

قم، ۴۵ متری شهید صدوقی، ۳۰ متری قائم،

بعد از مسجد امام رضا (ع)، پلاک ۱۳۶

تلفن: ۰۲۵۳۲۹۰۲۵۹۴ - ۰۹۱۳۱۵۱۷۹۷۲

فهرست مطالب

مقدمه ۹

بخش اول: بصیرت چیست؟ و بصیر کیست؟ / ۱۱

بصیرت چیست؟.....	۱۳
معناشناسی و مفهوم‌شناسی بصیرت.....	۱۳
سه ابزار مهم برای کسب بصیرت در انسان.....	۱۴
بصیرت در قرآن کریم.....	۱۶
معرفی اهل بصیرت در قرآن کریم.....	۱۶
تفاوت بصر با بصیرت.....	۱۸
بصیرت در کلام رهبر مسلم اندلس.....	۱۹
اهمیت بصیرت.....	۲۰
ضرورت بصیرت برای افسار تحصیل کرد.....	۲۰
بصیرت قطب‌نمای زندگی.....	۲۰
مسئله بصیرت خصوصی است یا عمومی؟.....	۲۱
بصیرت، ابزار مبارزه با جنگ نرم.....	۲۱
بصیرت در شناخت خائنان.....	۲۱
بی‌بصیرتی بلا به ارمغان می‌آورد.....	۲۲

بخش دوم: عوامل کسب بصیرت کدامند؟ / ۲۳

اولین عامل کسب بصیرت: تمسک به قرآن در زندگی.....	۲۵
۱. هدایت تکوینی عام.....	۲۷
۲. هدایت تکوینی خاص (اولی).....	۲۸
۳. هدایت تشریعی عام.....	۲۸
۴. هدایت تکوینی پاداشی (ثانوی).....	۲۹
برخی از آثار قرآن در زندگی فردی و اجتماعی بشر.....	۳۴
دومین عامل کسب بصیرت: تفقه در دین (دین‌پژوهشی).....	۳۷
تفقه در دین یعنی چه؟.....	۳۷
اهمیت تفقه در دین.....	۳۷
تفقه در دین.....	۴۰
خطر برگشت از دین.....	۴۱

۴۳	 سومین عامل کسب بصیرت: ولایت‌مداری در زندگی
۴۴	 معنا و مفهوم ولایت
۴۴	 اقسام و مراتب ولایت
۴۵	 شاخصه‌های ولایت‌مداری
۵۳	 جایگاه و اهمیت ولایت فقیه در جامعه
۵۵	 در دوران غیبت
۵۷	 عوامل ولایت‌گزینی
۵۹	 چهارمین عامل کسب بصیرت: امام‌شناسی در زندگی
۶۰	 ضرورت امام‌شناسی
۶۲	 نمونه‌هایی از پیامدهای عدم شناخت امام
۶۷	 پنجمین عامل کسب بصیرت: تقوا در زندگی
۶۷	 مفهوم تقوا
۶۸	 آثار تقوا
۷۱	 رابطه تقوی و بصیرت
۷۱	 رابطه تقوی و بصیرت در کلام امیرالمؤمنین علی (علیه السلام)
۷۹	 ششمین عامل کسب بصیرت: نشانه‌های هدایت در زندگی
۷۹	 ذکر و تذکر
۸۰	 نشانه‌های هدایت در دستان چیست؟
۸۵	 توسل و توجه به اهل بیت (علیهم السلام) در کلام بزرگان
۸۹	 هفتمین عامل کسب بصیرت: تفکر و عقل در زندگی
۸۹	 مصادیقی از جایگاه تفکر و عقل در قرآن
۹۱	 عناصر و محورهای تفکر و تعقل
۹۱	 اصول تفکر و تعقل
۹۲	 آفات تفکر و تعقل
۹۳	 جایگاه عقل در روایات
۹۵	 رابطه بصیرت با تعقل و اندیشه
۹۹	 هشتمین عامل کسب بصیرت: تدبیر و دوراندیشی در زندگی
۱۰۰	 اهمیت دوراندیشی
۱۰۰	 آثار دوراندیشی
۱۰۱	 اصول و احکام دوراندیشی
۱۰۲	 پنج مرحله تدبیر در زندگی
۱۰۵	 نهمین عامل کسب بصیرت: همنشینی آگاهانه در زندگی
۱۰۶	 تأثیر مجالست با علما
۱۰۷	 مجالست با ابرار و صلحا
۱۱۱	 دهمین عامل کسب بصیرت: ایمان در زندگی
۱۱۱	 معنای ایمان
۱۱۲	 ۱. ارزش ایمان
۱۱۳	 ۲. ماهیت ایمان
۱۱۳	 ۳. اصناف و درجات ایمان

۱۱۴.....	۴. متعلقات ایمان
۱۱۶.....	آثار و فایده‌های ایمان در زندگی فردی و اجتماعی
۱۱۷.....	عوامل سه‌گانه در حصول ایمان قلبی
۱۱۷.....	رابطه ایمان و بصیرت از دیدگاه امام علی علیه السلام
۱۱۸.....	ایمان و بصیرت لازمه راه و عامل پیروزی
۱۲۱.....	یازدهمین عامل کسب بصیرت: شناخت فتنه‌ها در زندگی
۱۲۱.....	۱- اموال و فرزندان
۱۲۱.....	۲- شر و نیکی
۱۲۲.....	۳- بعضی وسیله آزمایش بعضی دیگر
۱۲۶.....	شگردهای فتنه‌گران
۱۲۶.....	ویژگی‌های فتنه در کلام امام علی علیه السلام
۱۲۶.....	۱. آغازی ناشناخته و پوشیده
۱۲۷.....	۲. فضای گردبادی
۱۲۷.....	۳. اسب‌زننده آگاهان
۱۲۷.....	۴. شخصیت‌محوری به جای حقیقت‌محوری
۱۲۷.....	۵. مشبه بازی حق باطل
۱۲۸.....	فتنه در کلام مطهر معظم رهبری حفظه الله
۱۳۱.....	دوازدهمین عامل کسب بصیرت: روح عبودیت آموزشی و عبرت‌گیری در زندگی
۱۳۱.....	تعریف لغوی
۱۳۱.....	معنای اصطلاحی عبرت
۱۳۴.....	پیامدهای تربیتی عبرت‌آموزی
۱۳۷.....	منابع عبرت و شیوه‌های عبرت‌آموزی
۱۳۸.....	مهم‌ترین منابع و شیوه‌های عبرت‌آموزی

بخش سوم: موانع بصیرت در زندگی کدامند؟ / ۱۴۱

۱۴۳.....	اولین مانع بصیرت: غفلت در زندگی
۱۴۳.....	معنای غفلت
۱۴۴.....	غفلت در قرآن کریم
۱۴۶.....	غفلت در احادیث و روایات اهل بیت علیهم السلام
۱۵۲.....	عوامل غفلت در انسان
۱۵۶.....	راه ریشه‌کن کردن و درمان بیماری غفلت
۱۶۱.....	دومین مانع بصیرت: لجاجت در زندگی
۱۶۱.....	ثمره تفاوت این دو صفت
۱۶۲.....	لجاجت در قرآن
۱۶۳.....	آثار لجاجت از نگاه قرآن
۱۶۴.....	عاقبت لجاجت
۱۶۶.....	آغاز و فرجام لجاجت چیست؟
۱۶۷.....	سومین مانع بصیرت: دنیا‌طلبی در زندگی
۱۶۹.....	نشانه‌های اهل دنیا

۱۷۰.....	مظاهر دنیا دوستی.....
۱۷۰.....	آیا علاقه به دنیا نکوهیده است؟.....
۱۷۱.....	تأثیر دنیا دوستی بر قلب انسان.....
۱۷۲.....	تمثیل دنیا به دریا.....
۱۷۶.....	ح- هلاکت و نابودی.....
۱۷۹.....	چهارمین مانع بصیرت: گناه در زندگی.....
۱۷۹.....	گناه در لغت.....
۱۸۰.....	اقسام گناه.....
۱۸۱.....	تقسیم بندی گناهان در روایات.....
۱۸۲.....	آثار گناهان در دنیا از منظر قرآن.....
۱۸۴.....	چرا خداوند به اطاعت پاداش و به عصیان کیفر.....
۱۸۶.....	اثر گناه بر قلب.....
۱۸۸.....	آثار گناهان در فرد و اجتماع.....
۱۹۱.....	پنجمین مانع بصیرت: تجاهل در زندگی.....
۱۹۱.....	جهل در قرآن.....
۱۹۳.....	آثار جهل.....
۱۹۶.....	راه دوری جهل.....
۱۹۹.....	ششمین مانع بصیرت: تجمل گرایی در زندگی.....
۲۰۰.....	پیامدهای تجمل گرایی.....
۲۰۹.....	هفتمین مانع بصیرت: تبعیت عمده از شیطان در زندگی.....
۲۰۹.....	مراحل انحرافات شیطان در انسان.....
۲۱۰.....	شیطان، از چه راهها و حربه هایی برای انحراف انسان استفاده می کند؟.....
۲۱۷.....	هشتمین مانع بصیرت: علم نداشتن در زندگی.....
۲۲۱.....	نهمین مانع بصیرت: شخصیت زدگی در زندگی.....
۲۲۴.....	تکیه بر اصول و معیارها به جای افراد و شخصیت ها.....
۲۲۷.....	دهمین مانع بصیرت: هواپرستی در زندگی.....
۲۲۸.....	دیدگاه قرآن کریم در مورد هواپرستی.....
۲۲۹.....	هواپرستی از دیدگاه اهل بیت (علیهم السلام).....
۲۳۱.....	مرز نیازهای انسان و هوای نفس.....
۲۳۲.....	راحتی و آرامش، نتیجه مبارزه با هوای نفس.....
۲۳۵.....	منابع و مأخذ.....

مقدمه

«بصیرت» روح زندگی و اکسیری است که سعادت ابدی و لذت جاودانه حق‌شناسی را به انسان می‌بخشد؛ کیمیایی است که مس وجود آدمی را در همنشینی و همراهی همیشگی حق به طلاء درخشان کمال مبدل می‌سازد.

بصیرت در آموزه‌های دینی حالتی است که به انسان توانایی درک درست حقایق و تحلیل واقعیت‌ها را می‌دهد. در این‌رو در قرآن کریم، به مسئله بصیرت از ابعاد و زوایای مختلف پرداخته است؛ بنابراین، با داشتن بصیرت و نگاه به عاقبت و اصل و منشأ امور بسیاری از انحرافات و فسادها در انسانها، جوامع بشری به وجود نمی‌آید. بصیرت هر چند امری درونی است، اما نمود بیرونی قوی دارد که در طرز سخن گفتن و رفتار کردن و نوع گزینش‌های او در برخورد با رویدادها نمایان می‌گردد. زیرا بصیرت است که آدمی موقعیت خود را می‌سنجد و نسبت به آن واکنش مناسب نشان می‌دهد.

لذا می‌توان گفت برای پیمودن مسیر بصیرت و تحقق این مهم، شاخص‌هایی را باید مورد توجه قرار داد و با نگاهی عمیق‌تر افق پیش رو را نگریست زیرا که:

- مسیر بصیرت، مسیر همراه با راحتی نیست.
- مسیر بصیرت، مسیر بی‌تفاوتی نیست.
- مسیر بصیرت، مسیر عمل به تکلیف است.
- مسیر بصیرت، یعنی در خط و مدار ولایت بودن.
- مسیر بصیرت، حرکت به سوی معرفت و معنویت است.
- مسیر بصیرت، شهادت حسینی می‌طلبد و اسارت زینبی (علیها السلام) می‌طلبد.
- مسیر بصیرت، ثبات قدم در اعتقادات می‌خواهد.
- می‌توان گفت که مسیر بصیرت، نمونه بارز دشمن‌شناسی است.

- مسیر بصیرت، پلی برای عبور از فضای غبارآلود فتنه در تمام زمان‌هاست.

- بصیرت در زندگی، یعنی شاغولی مهم، برای زندگی بهتر.

بی‌تردید پی‌بردن و دریافت صحیح واقعیات از بین انبوه رخدادها و تحولات زندگی با توجه به سرعت آن‌ها، تعدد فعل و انفعالات و پیچیدگی و درهم‌آمیختگی روابط علی و معلولی زندگی اجتماعی، و ظهور و بروز پدیده‌های مختلف اجتماعی و فرهنگی و... مستلزم ژرف‌نگری و بصیرت است. اما این بصیرت صرفاً با انباشت اطلاعات در ابعاد سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و... حاصل نمی‌شود، بلکه بصیرت مولود عوامل عمیق نهفته در لایه‌های درون آدمی است که بدون آن‌ها، انبوه اطلاعات، صرفاً لایه‌ای غیرقابل اعتماد از دانایی برای انسان ایجاد می‌نماید و یا ممکن است خود، عامل گمراهی و تیره‌روزی او گردد.

در آموزه‌های قرآنی بر این معنا تأکید شده که انسانی که در دنیا به «بصیرت» نرسد در هنگام مرگ و کنار رفتن پرده‌ها، به این بصیرت طبیعی دست می‌یابد که در آن زمان برای بسیاری، گمراه‌کننده خواهد بود؛ زیرا در مسیری قرار گرفته‌اند که دیگر راه بازگشت و تصحیح و اصلاح ندارند.

با توجه به اهمیت مسئله بصیرت در زندگی، نویسنده سعی نموده در این نوشتار با استناد به آیات قرآنی و احادیث اهل بیت (ع) به مفهوم بصیرت، و همچنین بعضی از عوامل بصیرت و نیز موانع بصیرت به طور بسیار مختصر بپردازد.

امید است که همه ما در زندگی با کمک گرفتن از آیات الهی و احادیث حضرات معصومین (ع) که در واقع راه رسیدن به حیات طیبه، راه رسیدن به کمال که همان صراط‌مستقیم و شاهراه مطمئن بندگی است، بهره گرفته و به بالاترین سعادت حقیقی انسان که رسیدن به قرب خداوند است برسیم.

حجت‌الله سروری

